

ΝΟΜΙΚΟ ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ
ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΑ ΤΗΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΑΡΕΟΠΑΓΙΤΟΥ 17 & 19

1. Κάποια κτίρια κατεδαφίστηκαν προκειμένου να κτιστεί το Μουσείο της Ακροπόλεως που είναι διαφορετικό αισθητικά από τον Ιερό Βράχο, τα μνημεία επ' αυτού και την γύρω περιοχή στο οικοδομικό τετράγωνο 440 στην περιοχή Μακρυγιάννη. Ειδικότερα η χωροθέτηση του νέου μουσείου έγινε, κατόπιν πληθώρας παλινδρομήσεων, τελικώς το 1996, οπότε τροποποιήθηκε το εγκεκριμένο ρυμοτομικό σχέδιο του Δήμου Αθηναίων και χαρακτηρίστηκε ως χώρος ανεγέρσεως του Μουσείου, ολόκληρο το οικοδομικό τετράγωνο Μακρυγιάννη εκτάσεως περίπου 24.000 τ.μ, **πλην του τμήματος του οικοδομικού τετραγώνου 7α όπου ευρίσκονται τα διατηρητέα ακίνητα της οδού Διον. Αρεοπαγίτου 17 και 19.**

2. Κατά τα έτη 1997 – 2003, έλαβε χώρα μεγάλης έκτασης αρχαιολογική έρευνα στο χώρο του Νέου Μουσείου για τις ανάγκες ανέγερσής του, και οι ανασκαφές έφεραν στο φως συνοικία ολόκληρη της αρχαίας πόλης των Αθηνών έχουσα διακριτή ενότητα, με επάλληλα επίπεδα οικιστικών καταλοίπων διαφόρων χρονικών περιόδων, υπολείμματα τριών οδών, τοίχων, μεγάλων κτιρίων και άλλων αρχαίων κτισμάτων και κατασκευών. Τα ευρήματα αυτά εκρίθησαν σημαντικά (βλ. Εκθέσεις Καλλιγά, Παπαθανασόπουλου και Τριάντη).

Εξ αυτού του λόγου, εγέρθηκε τότε αντίδραση στην αποφασισθείσα χωροθέτηση του Νέου Μουσείου που συμπίπτει με τον χώρο των αρχαιοτήτων που αποκαλύφθηκαν και διατυπώθηκε αίτημα διατήρησης των αρχαιοτήτων αυτών. Παρά ταύτα και προτού ολοκληρωθούν οι ανασκαφές, η Διοίκηση ενέμεινε στην ειλημμένη απόφαση για την χωροθέτηση του Μουσείου, για το οποίο ενέκρινε, κατά τα κατωτέρω αναφερόμενα (υπ' αριθ. 7), το έτος 2003 και κατόπιν διαγωνισμού, οριστική αρχιτεκτονική κ.λ.π. μελέτη προβλέπουσα την τοποθέτηση υπερμεγέθους κτιρίου επί φρεατοπασσάλων βάθείας θεμελιώσεως εμπτηγμένων εντός του χώρου των αποκαλυφθεισών αρχαιοτήτων και μάλιστα σε σημεία επιλεγέντα κατόπιν αξιολογήσεως και διαβαθμίσεως της σημασίας των αρχαιοτήτων αυτών.

Εν συνεχεία, επωφεληθείσα η Διοίκηση της δημοσίευσης του **Νόμου 3207/2003**, με τον οποίο ρυθμίστηκαν ποικίλα θέματα Ολυμπιακής προετοιμασίας εν όψει των Ολυμπιακών Αγώνων 2004, προήλθε με το **άρθρο 9** του νόμου αυτού στην νομοθετική κάλυψη όλων των σπουδαίων ζητημάτων του Νέου Μουσείου Ακροπόλεως, ήτοι της χωροθέτησης, της θέσπισης ειδικών όρων και περιορισμών δόμησης, της έγκρισης περιβαλλοντικών όρων, της έγκρισης της μελέτης ανέγερσης του Μουσείου κ.λ.π. Τα πλείστα τα θέματα αυτών οδηγήθηκαν ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας με αιτήσεις ακυρώσεως επί των οποίων εκδόθηκαν αποφάσεις του Συμβουλίου, μεταξύ των οποίων η υπ' αριθ. **2175/2004** απόφαση **(και εν συνεχεία οι σχετικές 3454/2004 και 676/2005)** και κρίθηκε κατά πλειοψηφία νόμιμη η εγκριθείσα μελέτη κατασκευής του Νέου Μουσείου κατά τον ειρημένο τρόπο δηλ. επί των αποκαλυφθεισών αρχαιοτήτων της περιοχής Μακρυγιάννη και προ της ολοκλήρωσης των ανασκαφών.

3. Ως ήδη αναφέρθηκε, ευθύς εξ αρχής **είχαν εξαιρεθεί της απαλλοτριώσεως και κατεδαφίσεως τα στην περιοχή Μακρυγιάννη και επί της οδού Διονυσίου Αρεοπαγίτου υπ' αριθ. 17 και 19 υφιστάμενα «διατηρητέα κτίρια».**

Από αυτά το υπ' αριθ. 17, έργο του αρχιτέκτονος Κουρεμένου, έχει αναγερθεί το έτος 1930 και θεωρείται χαρακτηριστικό δείγμα της αρχιτεκτονικής τεχνοτροπίας **art deco**, είχε δε χαρακτηριστεί και ως **μνημείο** με την υπ' αριθ. **ΥΠΠΟ/ΔΙΛΑΠ/Γ/1164/19744/9.5.1988** απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, (ΦΕΚ Β 357/1988) το δε παραπλεύρως κείμενο **υπ' αριθ. 19**, ιδιοκτησίας Βαγγέλη Παπαθανασίου, κτίριο που προέκυψε από την συνένωση δύο παλαιών κτιρίων (η οικοδόμηση του πρώτου εξ αυτών είχε αρχίσει το 1910), καθώς και το όμορό του της Δ. Αρεοπαγίτου αριθ. 17,

είχαν κριθεί «διατηρητέα ως προς την εξωτερική όψη» με το από **7.7/9.8.1978 Π. Διάταγμα** (ΦΕΚ 405Δ). Το δε κτίριο της Διον. Αρεοπαγίτου **αριθ. 19**, με την **32782/1301/ 31.3.1989** απόφαση του ΥΠΕΧΩΔΕ (ΦΕΚ 203Δ/14.4.1989), κρίθηκε διατηρητέο και ως προς τις **δύο πίσω όψεις του**. Παρά την αρχική εξαίρεσή τους από την απαλλοτριώση και κατεδάφιση όλων των λοιπών ακινήτων του οικοδομικού τετραγώνου Μακρυγιάννη, τα ακίνητα αυτά αποτέλεσαν τον επόμενο στόχο της Διοικήσεως μετά την ολοκλήρωση της ανέγερσης του Νέου Μουσείου. Κατ' αυτόν τον τρόπο με την υπ' αριθ. ΥΠΠΟ/ΔΝΣΑΚ/81316/222Β/ 30.8.2007 απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού (ΦΕΚ 418 ΑΑ και ΠΘ/12.9.2007):

α) ήρθη ο χαρακτηρισμός και η ολική και διηνεκής προστασία του υπ' αριθ. 17 κτιρίου ως μνημείου προκειμένου τούτο να απαλλοτριωθεί και κατεδαφιστεί.

β) εκρίθη ότι το Νέο Μουσείο Ακροπόλεως πρέπει να έχει «απρόσκοπτη» οπτική επαφή με τον αρχαιολογικό χώρο του Ιερού Βράχου της Ακρόπολης, με τον οποίο αποτελεί αδιάσπαστη πολιτιστική ενότητα, έτσι ώστε η ενότητα αυτή να μην διακόπτεται από την παρεμβολή του ειρηνμένου κτιρίου, καθώς και του χαρακτηρισμένου ως διατηρητέου υπό του ΥΠΕΧΩΔΕ όμορου κτιρίου υπ' αριθ. 19.

γ) εκρίθη ότι πρέπει να αναδειχθούν και προβληθούν ως αδιάσπαστη ενότητα, όλες οι αρχαιότητες της νοτίας κλιτύος της Ακρόπολης (Ιερόν και Θέατρον Διονύσου, ωδείον Περικλέους, Ασκληπιείον), που αποτελούσε θρησκευτικό, πνευματικό και καλλιτεχνικό κέντρο της αρχαίας Αθήνας, με τις αρχαιότητες που αποκαλύφθηκαν με τις ανασκαφές στο χώρο του Νέου Μουσείου.

δ) αποφασίσθηκε να ανασκαφεί ο χώρος των δύο τούτων διατηρητέων κτιρίων «για την αποκάλυψη των αρχαιοτήτων που σφόδρα πιθανολογούνται και οι οποίες αποτελούν αναπόσπαστη ενότητα των αρχαιοτήτων που ήδη αποκαλύφθηκαν, διατηρούνται και αναδεικνύονται στον χώρο του Νέου Μουσείου».

4. Επιβάλλεται εν προκειμένω να αποφασηθούν ορισμένα θεμελιώδη νομικά ζητήματα εν σχέσει προς τα Μουσεία τα οποία δυστυχώς αγνοούνται στην πράξη συχνά όχι μόνον από τα Διοικητικά όργανα αλλά και από αυτόν τούτον τον νομοθέτη. Τα νομικά αυτά θέματα με σαφήνεια έχει διευκρινίσει το Επιμελητήριο Περιβάλλοντος και Βιωσιμότητας και ο Πρόεδρός του, επίτιμος Αντιπρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας κ. Μιχαήλ Δεκλερής, στην από 20.12.2007 γνωμοδότηση με θέμα: «Νέον Μουσείον Ακροπόλεως: Νομιμότης και Ανάδειξις»:

4.1. Τα Μουσεία δεν έχουν στην χώρα μας την φύση που έχουν στις περισσότερες των Ευρωπαϊκών χωρών. Εκεί τα Μουσεία είναι συλλογές έργων τέχνης και άλλων αντικειμένων που έχουν πολιτιστικό ενδιαφέρον και παρέχουν εγκυκλοπαιδική γνώση στους επισκέπτες τους. Τα **ελληνικά μουσεία**, που φυλάσσουν και εκθέτουν αντικείμενα της αρχαίας ελληνικής τέχνης, είναι πράγματι **δημόσιες υπηρεσίες που διαχειρίζονται την ιστορική μνήμη του έθνους**. Τα εκεί φυλασσόμενα μνημεία, συνήθως συστατικά ακινήτων και κινητά, προστατεύονται απολύτως από το **Σύνταγμα (αρθ. 24 παρ. 6)** όχι απλώς ως υλικά αντικείμενα τέχνης, αλλά και ως **ενσωματώσεις αϋλων ηθικών και πνευματικών αξιών** του ελληνικού πολιτισμού που συγκροτούν την **εθνική ταυτότητα των Ελλήνων**. Υπό την έννοια αυτή, είναι τα **Ιερά των Ελλήνων**, των οποίων η **απόλυτος συνταγματική προστασία** συνεπάγεται και άλλες νομικές δεσμεύσεις πέραν της διατηρήσεως της υλικής τους υπόστασης.

Κατ' αυτόν τον τρόπο, τα μνημεία του Ιερού Βράχου της Ακροπόλεως δεν προστατεύονται μόνο γιατί είναι κορυφαία έργα τέχνης, αλλά γιατί εκφράζουν τις αιώνιες αξίες του ελληνικού πνεύματος, που είναι η **αρμονία, ο ρυθμός, το μέτρον**

και η **Λιτότης**.¹ (σχετική η ανωτέρω γνωμοδότηση **Επιμελητηρίου Περιβάλλοντος και Βιωσιμότητας**).

4.2. Κατ' ορθή λοιπόν εφαρμογή του άρθρου **24 παρ. 6 του Συντάγματος**, η παρεχόμενη στα μνημεία της Ακροπόλεως συνταγματική προστασία συνεπάγεται ορισμένες νομικές δεσμεύσεις που αφορούν κατά πρώτο λόγο στα μουσεία ως δημόσια κτίρια που φυλάσσουν ή εκθέτουν τέτοια μνημεία, ούτως ώστε οι ελληνικές αξίες να διαχέονται μέσω αυτών στο ευρύ κοινό των Ελλήνων επισκεπτών και να εμπεδούνται στην εθνική συνείδησή τους προς διατήρηση της εθνικής τους ταυτότητας. **Υπό την έννοια αυτή, το Μουσείο Ακροπόλεως εξ αυτής ταύτης της ειρημένης εθνικής αποστολής του, έπρεπε ως κτίριο να ενσωματώνει και εκφράζει τις ειρημένες αξίες του ελληνικού πνεύματος που εκφράζουν και τα σε αυτό φυλασσόμενα μνημεία.** Διότι, εάν δεν τις εκφράζει, πρώτο αυτό τις αναιρεί ή αγνοεί εν τη πράξει και, εν πάση περιπτώσει, με την αντίφαση που δημιουργεί, παράγει σύγχυση ως προς την σπουδαιότητα και το κύρος των ελληνικών αξιών που έχει ταχθεί να φυλάσσει και να διαχέει, πράγμα το οποίο είναι **νομικώς ανεπίτρεπτο.**

Το σπουδαίο αυτό **ζήτημα** δεν είναι ούτε φιλοσοφικό, ούτε αισθητικό, αλλά **προεχόντως νομικό και μάλιστα συνταγματικό**, και ως τέτοιο πρέπει να αντιμετωπίζεται και από τα Δικαστήρια και μάλιστα το Συμβούλιο της Επικρατείας: πρόκειται δηλ. για την **ελληνική παιδεία** (και όχι απλώς την εκπαίδευση) που το κράτος έχει δεσμευθεί να διατηρεί ανόθευτη και αμετάβλητη στους επερχόμενους αιώνες, ώστε να υπάρχει **εθνική βιωσιμότης** δηλ. επιβίωση του ελληνικού πολιτισμού στο μέλλον. Είναι πρόδηλο ότι το θέμα τούτο έχει καίρια σημασία στην παρούσα φάση της λεγόμενης «**παγκοσμιοσεως**» (ή κατά τον αδόκιμο όρο «**παγκοσμιοποίησεως**»), καθ' ην καταβάλλεται από ισχυρότατα διεθνή κέντρα συστηματική προσπάθεια εξάλειψης των εθνικών συνειδήσεων και διάλυσης των εθνών/κρατών. (**σχετική και πάλι η ανωτέρω γνωμοδότηση**).

4.3. Δεν πρέπει, επίσης, το σπουδαίο αυτό θέμα να συγχέεται με την ελευθερία της τέχνης, την οποία εγγυάται το Ελληνικό Σύνταγμα εντός της επικράτειας της Χώρας. Αρχιτέκτονες και καλλιτέχνες, άνθρωποι της τέχνης και απλοί φιλότεχνοι, είναι ελεύθεροι να ακολουθούν τις τεχνοτροπίες και τους συρμούς που επιλέγουν, και μάλιστα το κράτος, για την εκπλήρωση της πολιτιστικής του αποστολής, μπορεί και να τους διευκολύνει ακόμα. Αλλά αυτό δεν ισχύει για τις δημόσιες υπηρεσίες και για τους δημόσιους λειτουργούς, που φυλάσσουν και διαχειρίζονται τα θεμελιώδη σύμβολα του ελληνικού πολιτισμού. Με αυτόν τον τρόπο, κατά την ενάσκηση του λειτουργήματός τους, οι αρχαιολόγοι και αρχιτέκτονες της αρχαιολογικής υπηρεσίας και των συναφών υπηρεσιών (ως λ.χ. ΟΑΝΜΑ) δεν είναι ελεύθεροι να προσδιορίσουν αυτοί ή οι υπ' αυτών οριζόμενοι τρίτοι κατά την δική τους κρίση την τεχνοτροπία των Μουσείων της αρχαίας ελληνικής τέχνης και ιστορίας. **Δεν μπορούν λ.χ. να εναποθέσουν τα εκθέματά τους σε κτίρια με τεχνοτροπία ξένου πολιτισμού (λ.χ. γοτθικού, αραβικού κ.ο.κ).** Ούτε μπορούν αυτοί ή οι επιτροπές διαγωνισμών που συγκροτούν, να επιλέξουν **ως δήθεν «μοντέρνα ή δυναμικά» (!)** κτίρια συρμών της παρακμής οι οποίοι **αρνούνται αρχές και κανόνες** και μάλιστα τους κανόνες της **κλασσικής ελληνικής τέχνης**. Αλλά ούτε μπορούν να προτιμήσουν **και «ουδέτερα» κτίρια (!)**, ως έπραξε εν προκειμένω η αρμόδια επιτροπή του ΟΑΝΜΑ κατά την συγγραφή των κατευθύνσεων και οδηγιών του διαγωνισμού για την αρχιτεκτονική μελέτη του Νέου Μουσείου Ακροπόλεως.

4.4. Κατά ταύτα είναι απορίας άξιον πώς το Συμβούλιο της Επικρατείας, κρίνοντας σε ολομέλεια περί του Νέου Μουσείου της Ακρόπολης, παρείδε το ανωτέρω σπουδαίο θέμα, (**σχετική η ανωτέρω γνωμοδότηση του Επιμελητηρίου Περιβάλλοντος και**

¹ βλ. Μ. Κορρέ, Κλασσική Αθηναϊκή Αρχιτεκτονική στον Συλλογικό Τόμο «Αθήναι», 2000,σελ 37 και Π. Μιχελή, «Η Αρχιτεκτονική ως Τέχνη», Αθήνα 1965

Βιωσιμότητα) το οποίο εν τούτοις, ήγειρε, αν και επί άλλης βάσεως, μία οξυδερκής μειοψηφία της τελικώς ληφθείσης αποφάσεως **ΣτΕ 2175/2004** (βλ. *σκεπτικό της εν λόγω αποφάσεως σε κατωτέρω υποσημείωση υπ' αριθ. 6*) η οποία απέδωσε την νομολογία του Ε' Τμήματος του ΣτΕ και η οποία απόφαση ενέκρινε την κατασκευή του μουσείου της Ακροπόλεως υπό την προϋπόθεση της διατηρήσεως των κτιρίων της Διον. Αρεοπαγίτου 17 και 19 κατά τα κατωτέρω αναφερόμενα (βλ. σχετικώς απόσπασμα της εν λόγω αποφάσεως και ετέρων συναφών κατωτέρω εις υποσημείωση 6).

4.5. Ευνόητον είναι ότι δια της αναφοράς ότι το Μουσείο πρέπει να εκφράζει τις θεμελιώδεις ελληνικές αρχές **της αρμονίας, του ρυθμού, του μέτρου και της λιτότητας**, τόσο στην δομή του, όσο και στην σχέση του προς το περιβάλλον, δεν εννοείται, βεβαίως, πιστό αντίγραφο αρχαίου ελληνικού ή νεοκλασσικού κτιρίου, αλλά ελευθέρως επιλεγόμενη αρχιτεκτονική σύνθεση **σεβόμενη τις ανωτέρω αρχές**. Και σε αυτό ακριβώς έγκειται η αληθής ιδιοφυΐα του αρχιτέκτονος, ο οποίος μπορεί μεν να επιχειρεί την εξέλιξη της τέχνης **με παράλληλο όμως σεβασμό των θεμελιωδών αρχών του ανεπαναλήπτου αρχετύπου τους, οι οποίες επιτρέπουν τούτο διότι είναι γενικές αρχές**.

4.6. Κατά ταύτα, το νέο Μουσείο Ακροπόλεως, **όπως -μεταξύ άλλων πολύ σημαντικών συμπερασμάτων εν σχέσει με την νομιμότητα και την ανάδειξή του- έχει επισημανθεί** από την γνωμοδότηση του Επιμελητηρίου Περιβάλλοντος και Βιωσιμότητας:

α) δεν είναι νόμιμο διότι η αρχιτεκτονική τεχνοτροπία και μορφή του προσβάλλουν κατά κοινή πείρα ευθέως τις θεμελιώδεις έννομες αξίες, της **αρμονίας, του ρυθμού, του μέτρου και της λιτότητας**, που πρέπει να διέπουν τα μουσεία των κλασσικών αρχαιοτήτων της χώρας μας κατ' ευθείαν εφαρμογή του άρθρου 24 παρ. 6 του Συντάγματος. Το μείζον αυτό θέμα επισκιάζει, χωρίς να εξαφανίζει και το θέμα της αντιθέσεως του νέου μουσείου της Ακροπόλεως προς το παρακείμενο κτίριο Βαΐλερ, το οποίο έχει σεβαστεί τις ειρημένες ελληνικές αξίες, τοσούτο μάλλον καθ' όσον το νέο μουσείο της Ακροπόλεως έχει ανεγερθεί στο χώρο αναδείξεως του κτιρίου αυτού.

β) **Η χωροθέτηση και ανέγερση** του Νέου Μουσείου Ακρόπολης αποτελεί σοβαρά αποτυχία της Δημόσιας πολιτιστικής πολιτικής της χώρας: ούτε η **θέση** ούτε η **αρχιτεκτονική μορφή** του κτιρίου **πληρούν τις απαιτήσεις του άρθρου 24 παρ. 6 του Συντάγματος για την φύλαξη και τον σεβασμό των υψηλών αξιών του κλασσικού ελληνικού πολιτισμού και μέσω αυτών του ελληνικού πνεύματος**, οι οποίες είναι πράγματι **θεμελιώδεις έννομες αξίες**. Το δεσπτόζον τούτο θέμα δεν αντιμετωπίσθηκε όπως έπρεπε ούτε από τον νομοθέτη, ούτε από την Διοίκηση, ούτε από το ΣτΕ.

γ) Υπό τις συνθήκες αυτές, τα εξ αρχής ορθώς διατηρηθέντα κτίρια επί της **Διονυσίου Αρεοπαγίτου υπ' αρ. 17 και 19**, εκφράζοντα την ορθή συνέχεια του νεοελληνικού πολιτισμού, προσφέρουν ήδη και πρόσθετη υπηρεσία, αμβλύνοντα την αλγεινή οπτική εντύπωση **εκ της ασυμφιλίωτης αντίθεσης των Μνημείων του Ιερού Βράχου της Ακροπόλεως προς το εμπράκτως αναιρούν τις αρχές τους Νέο Μουσείο Ακρόπολης**.

5. Ανεξαρτήτως πάντως των ανωτέρω και του αν το κτίριο του Μουσείου είναι αυτό το οποίο θα έπρεπε να είναι ή όχι για την στέγαση και φύλαξη των γλυπτών του Παρθενώνος, το Μουσείο της Ακροπόλεως **κτίστηκε κάτω από κάποιες προδιαγραφές, βάσει των οποίων τα διατηρητέα ακίνητα της Διονυσίου Αρεοπαγίτου 17 και 19 και το κτίριο Weiler παραμένουν ως έχουν και άνευ ουδεμίας επεμβάσεως σε αυτά**.

6. Οι αποφάσεις διακήρυξης του διαγωνισμού και οι μέχρι σήμερα αποφάσεις του ΚΑΣ έδιναν ιδιαίτερη σημασία στην σχέση του μουσείου με την Διονυσίου Αρεοπαγίτου και τα διατηρητέα της (να βρίσκεται σε αρμονία με αυτά/ να μην αλλοιώνει τον χαρακτήρα της περιοχής). Σημειωτέον ότι και οι νικητές (Nicoletti και Passarelli) της προκήρυξης του 1991 προέβλεπαν στο σχέδιό τους ότι τα κτίρια της Διονυσίου Αρεοπαγίτου παραμένουν ανέπαφα. Επίσης, και η προκήρυξη του Διαγωνισμού για το κτισθέν μουσείο των αρχιτεκτόνων Τσουμί - Φωτιάδη προβλέπει την παραμονή των διατηρητέων κτιρίων της Διονυσίου Αρεοπαγίτου 17 και 19 και του κτιρίου Weiler ανέπαφων. Δεν θα μπορούσαν άλλωστε να είναι αλλιώς τα πράγματα, γιατί θα παραβίαζαν την διακήρυξη του Άμστερνταμ², την Σύμβαση της Γρανάδας³, τις Συμβάσεις των Παρισίων 1954 και 1972⁴ και προεχόντως το άρθρο 24⁵ του Συντάγματος.

7. Όπως προεξετέθη, το 2003 (24/12/2003) ρυθμίζονται θέματα ανέγερσης του Μουσείου με τον νόμο 3207/2003 περί Ολυμπιακής Προετοιμασίας που αποτελεί την οικοδομική άδεια ανέγερσης του νέου μουσείου. Τα διατηρητέα κτίρια δεν περιλαμβάνονται στις απαλλοτριώσεις, στον οικείο διαγωνισμό γίνεται σαφώς μνεία ότι παραμένουν στην θέση τους και περαιτέρω εμφανίζονται να παραμένουν σε όλα τα δημοσιευμένα αποτελέσματα του νέου κλειστού διαγωνισμού (βλέπε μακέτα στην είσοδο του κτιρίου Weiler, φυλλάδιο για το νέο Μουσείο της Ακροπόλεως υπό τον τίτλο: «Η αρχιτεκτονική μελέτη» όπου σαφώς εμφανίζονται τα διατηρητέα της Διον. Αρεοπαγίτου 17 και 19, καθώς και το φυλλάδιο «Το Νέο Μουσείο της Ακροπόλεως – Ο Διεθνής Διαγωνισμός»). Το μουσείο παίρνει κατά παρέκκλιση από το επιτρεπτό για την περιοχή όριο σημαντικό επιπλέον ύψος ώστε να υπάρχει «οπτική σύνδεση των εκθεμάτων με τον ίδιο τον Βράχο της Ακροπόλεως» (βλ. την μακέτα στο φυλλάδιο «Ένα μουσείο φιλικό προς τον επισκέπτη», όπου εμφανίζονται τα δύο διατηρητέα κτίρια και υπάρχει και σχεδιάγραμμα βάσει του οποίου φαίνεται το απρόσκοπτο της θέας από την αίθουσα των γλυπτών του Παρθενώνα προς την Ακρόπολη).

8. Στο από 24.6.2003 πρακτικό του ΚΑΣ αναφέρεται ότι η μελέτη του Νέου Μουσείου Ακροπόλεως «εντάσσει αρμονικά το κτήριο, τόσον ανάμεσα στα διατηρητέα κτήρια του σύγχρονου οικιστικού περιβάλλοντος, το οποίο αναβαθμίζεται, όσο και στον ευρύτερο χώρο της Ακροπόλεως, επιτυγχάνοντας την οπτική επαφή της αίθουσας του Παρθενώνος με τον Ιερό Βράχο και το ίδιο το μνημείο». Στο αυτό δε πρακτικό ο Πρόεδρος του ΟΑΝΜΑ αναφέρει ότι «Μολονότι το Μουσείο δεν θα είναι ορατό από την οδό Διονυσίου Αρεοπαγίτου, η αίθουσα του Παρθενώνα θα ξεχωρίζει, συνδέοντας σε ένα αστικό περιβάλλον το Μουσείο με τον βράχο, στον οποίο ανήκουν οι αρχαιότητες που θα περιέχει».

² Διακήρυξη του Άμστερνταμ, 1975: Υποδεικνύει την ανάγκη προστασίας της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, της διατήρησης περιοχών με αρχιτεκτονικό ή ιστορικό ενδιαφέρον, της προστασίας όλων των κτιρίων με πολιτιστική αξία ανεξαρτήτως σημασίας, την ανάγκη να υπάρχει ιστορική συνέχεια στα κτίρια μιας πόλης προκειμένου να διατηρήσει την ταυτότητά της και τονίζει ότι το μέλλον δεν μπορεί να χτίζεται εις βάρος του παρελθόντος.

³ Διεθνής Σύμβαση Γρανάδας, 1985: Περί προστασίας της Ευρωπαϊκής αρχιτεκτονικής κληρονομιάς (κυρώθηκε και αποτελεί εσωτερικό δίκαιο, με τον Ν. 2039/1992). Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρ. 4 της Διεθνούς Συμβάσεως: κάθε συμβαλλόμενο υποχρεώνεται να φροντίσει ώστε τα προστατευόμενα ακίνητα να μην αλλοιωθούν, ερειπωθούν ή κατεδαφιστούν.

⁴ Ευρωπαϊκή Πολιτιστική Σύμβαση των Παρισίων, 1954 και Σύμβαση των Παρισίων 1972 (που κυρώθηκε με τον ν. 1126/1981): Σύμφωνα με τις οποίες κάθε συμβαλλόμενο μέρος πρέπει να λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα για την διατήρηση της πολιτιστικής του κληρονομιάς.

⁵ Άρ. 24 Συντάγματος: Περί προστασίας του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος που αποτελεί υποχρέωση του Κράτους και δικαίωμα του κάθε πολίτη.

9.1. Συγκεκριμένα, όπως αναφέρεται και σε σειρά αποφάσεων της ολομελείας ΣΤΕ [βλ. αποφάσεις 2175/2004, σκέψη 17 (σελ. 11-12), 3454/2004, σκέψη 12 (σελ. 5), 676/2005, σκέψη 24 (σελ. 10)]⁶, οι οποίες μάλιστα με **σοβαρή μειοψηφία** και με σημαντικά επιχειρήματα αντιτίθεντο στην ανέγερση ενός τόσο ογκώδους και με διαφορετική από τις αρχαιότητες και τον αρχαιολογικό χώρο της Ακροπόλεως αισθητική κτιρίου στην συγκεκριμένη περιοχή, επεκυρώθη η απόφαση της προηγούμενης Κυβερνήσεως και επιτράπη η ανέγερση του μουσείου στο συγκεκριμένο σημείο, σύμφωνα με την εγκεκριμένη τροποποίηση του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου του Δήμου Αθηναίων (Υ.Α. 70464/2745/7.5.96, ΦΕΚ 538/27.5.96) η οποία επεξέτεινε τον χώρο του Μουσείου Ακρόπολης στα οικοδομικά τετράγωνα 7, 7α, 8 και 8α **πλην του τμήματος του οικοδομικού τετραγώνου 7α, όπου βρίσκονται τα διατηρητέα κτίρια επί της οδού Αρεοπαγίτου 17 και 19 με το σκεπτικό ότι το μουσείο δεν είναι ορατό από την Διονυσίου Αρεοπαγίτου και συνεπώς δεν επιβαρύνει τα μνημεία και διατηρητέα ακίνητα της οδού.**

9.2. Το Συμβούλιο της Επικρατείας συνεπώς ενέκρινε την κατασκευή του Νέου Μουσείου Ακροπόλεως **υπό την προϋπόθεση της διατηρήσεως των διατηρητέων της Διον. Αρεοπαγίτου 17 και 19 που εξαιρέθηκαν και από την απαλλοτρίωση για την κατασκευή του Νέου Μουσείου.** Το στοιχείο αυτό, δηλ. της διατηρήσεως των δύο κτιρίων ευθύς εξαρχής και δη από του έτους 1996, **εβάρυνε προδήλως** στην κρίση του Συμβουλίου της Επικρατείας τόσο **για την καταλληλότητα της θέσης** όσο και για την **αποδοχή του μεγέθους** του Νέου Μουσείου Ακροπόλεως, καθόσον εμμέσως, πλην σαφώς, το Συμβούλιο της Επικρατείας ήχθη στην κατά πλειοψηφία κρίση του περί του συμβατού αμοτέρων ακριβώς διότι το Νέο Μουσείο **αποκρύπτεται** από τα διατηρητέα κτίρια της Διον. Αρεοπαγίτου. Κατά ακολουθίαν, υπάρχει **δεδικασμένο** από τις ανωτέρω αποφάσεις του Συμβουλίου της

⁶ Συγκεκριμένα οι αποφάσεις αυτές στο σκεπτικό τους αναφέρουν τα εξής:

«Επειδή από τα εκτιθέμενα στο από 24.6.2003 πρακτικό της γνωμοδότησεως του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου (ΚΑΣ) που συνοδεύει την προσβαλλομένη απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού προκύπτει ότι **έχει αντιμετωπισθεί το ζήτημα της σχέσεως του Μουσείου με το βράχο της Ακροπόλεως, εκτιμάται δε ότι το Μουσείο αφενός δεν είναι ορατό από την οδό Διονυσίου Αρεοπαγίτου και, συνεπώς δεν επιβαρύνει τα μνημεία και διατηρητέα κτίρια εκατέρωθεν της οδού, αφετέρου δε η υψομετρική του θέση και η απόστασή του από την Ακρόπολη είναι τέτοια που να μην αλλοιώνει το χαρακτήρα της περιοχής.** Ειδικά, για το ανώτερο τμήμα του Μουσείου, η κατασκευή του οποίου συνδέεται και με το ζήτημα του ύψους του κτιρίου, η σχεδιάσή του κατά το συγκεκριμένο τρόπο υπήρξε αρχιτεκτονική επιλογή με σκοπό την οπτική σύνδεση των εκθεμάτων της Ακροπόλεως με τον ίδιο το βράχο της Ακροπόλεως. Κατόπιν αυτών, ο λόγος ακυρώσεως ότι η ανέγερση ενός κτιρίου του μεγέθους, του ύψους και του όγκου του Νέου Μουσείου Ακροπόλεως τελεί σε δυσαρμονία με τα μνημεία του βράχου της Ακροπόλεως και ότι η προσβαλλομένη δεν αιτιολογείται νομίμως και επαρκώς ως προς το σημείο αυτό, πρέπει ν' απορριφθεί ως αβάσιμος. **Κατά τη γνώμη όμως των Συμβούλων Ι. Μαρή, Ν. Σακελλαρίου, Γ. Παπαγεωργίου, Μ. Καραμανώφ και Δ. Αλεξανδρή, η εκ του Συντάγματος και του αρχαιολογικού νόμου επιβαλλομένη προστασία και ανάδειξη των αρχαίων μνημείων έχει την έννοια ότι δεν είναι νόμιμη οποιαδήποτε παρέμβαση εντός του αναγκαίου για την ανάδειξή τους χώρου, δυναμένη να βλάψει ή να υποβαθμίσει ταύτα. Ειδικώς δε προκειμένου περί των μνημείων της Ακροπόλεως, τα οποία αποτελούν εξέχοντα στοιχεία της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομίας, η ανωτέρω συνταγματική προστασία καθιστά ταύτα και δεσπίζοντα στοιχεία όχι μόνον της εγγύς των μνημείων ζώνης, αλλά ολοκλήρου της ευρύτερης περιοχής των Αθηνών, εις τρόπον ώστε να μην είναι επιτρεπτό να επισκιάζονται εξ άλλων κτιρίων λόγω των διαστάσεων, ύψους, όγκου κ.λπ. αυτών. Κατά συνέπεια η κατασκευή του επιμάρχου Μουσείου, ύψους από 15,30 μ. μέχρι 28,50 μέτρων και όγκου σχεδόν πενταπλασίου του Παρθενώνος, σε απόσταση 370 μόλις μέτρων από την νότια πλευρά του ιερού βράχου, προσβάλλει προδήλως και κατά κοινή πείρα την δεσπίζουσα θέση των μνημείων και συνιστά, για τον λόγο τούτο, ανεπίτρεπτον παρέμβαση εντός του αναγκαίου για την ανάδειξή τους χώρου.»**

Επικρατείας και ειδικώτερα από την πρώτη υπ' αριθ. 2175/2004 κατ' άρθρον 95 παρ. 5 του Συντάγματος και 50 παρ. 5 του ΠΔ 18/1989 «Κωδικοποίηση Διατάξεων Νόμων για το Συμβούλιο της Επικρατείας», ως προς αυτό. Συνακολούθως, μη νομίμως ετέθη εκ νέου προς συζήτηση ενώπιον του ΚΑΣ /ΚΣΝΜ και εξεδόθη η σχετική απόφαση του ΥΠΠΟ περί αποχαρακτηρισμού ως μνημείου του ΥΠΠΟ του διατηρητέου ακινήτου της Διον. Αρεοπαγίτου 17.

10. Η εν λόγω απόφαση του ΥΠΠΟ (ΥΠΠΟ/ΔΝΣΑΚ/81316/2228/30.8.2007, ΦΕΚ 418/12.9.2007 ΤΑΑΠ) περί άρσης της προστασίας του επί της οδού Διον. Αρεοπαγίτου 17 ακινήτου ούτως ώστε αυτό μετά προηγούμενη αναγκαστική απαλλοτρίωσή του να κατεδαφιστεί εβασίσθη στην διατυπωθείσα κατά την συνεδρίαση της 3-7-2007 γνωμοδότηση του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου και του Κεντρικού Συμβουλίου Νεωτέρων Μνημείων (ΚΑΣ-ΚΣΝΜ). Κατά την συνεδρίαση αυτή υπήρξε **ισοψηφία, 12 ψήφοι υπέρ και 12 ψήφοι κατά, υπερίσχυσε όμως η άποψη υπέρ της άρσεως της προστασίας του συγκεκριμένου κτιρίου διότι με αυτήν τάχθηκε και ο Πρόεδρος του εν λόγω Οργάνου, τότε Γενικός Γραμματέας του Υπ. Πολιτισμού κ. Ζαχόπουλος.** Εν προκειμένω, πρέπει να επισημανθεί ότι εκ του τηρηθέντος κατά την ως άνω συνεδρίαση πρακτικού του κοινού γνωμοδοτικού οργάνου ΚΑΣ-ΚΣΝΜ δεν προκύπτει η σύνθεση του οργάνου αυτού κατά την κρίσιμη συνεδρίαση της 3-7-2007 και εν γένει ελλείπουν τα υπό του νόμου επιβαλλόμενα ουσιώδη στοιχεία, προκειμένου να υπάρχει δυνατότητα ελέγχου προς διαπίστωση αν ήταν νόμιμη η συγκρότηση, η σύνθεση και η λειτουργία των συλλογικών οργάνων ΚΑΣ και ΚΣΝΜ κατά την συγκεκριμένη συνεδρίαση. **Περαιτέρω, ενώ στο πρακτικό παρουσιών του ΚΑΣ αναφέρεται ως παραστάν μέλος η κα Παρασκευή Βασιλοπούλου, προϊσταμένη της Γενικής Διεύθυνσης Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς του ΥΠΠΟ, στο οικείο πρακτικό η κα Βασιλοπούλου δεν φαίνεται να λαμβάνει τον λόγο ούτε να ψηφίζει, ως να ήταν απύσχα, με συνέπεια να δημιουργείται αμφιβολία αν παρέστη ή όχι και, στη συνέχεια, σε περίπτωση που δεν παρέστη, αν είχε κληθεί νομίμως τόσο αυτή όσο και ο αναπληρωτής αυτής, αν δε παρέστη, για ποιο λόγο δεν ψήφισε ή για ποιο λόγο ενδεχομένως αποχώρησε και σε ποιο ακριβώς χρονικό σημείο (κατά αυτά που έγιναν γνωστά, εστάλη λόγω της ήδη εκφρασθείσης αντιθέσεώς της στην κατεδάφιση, σε διατεταγμένη μετά την έναρξη της συνεδριάσεως Υπηρεσία).**

11.1. Κατά την παγία νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας αλλά και κατά τις διατάξεις του ν. 3028/2002, **δεν επιτρέπεται ο αποχαρακτηρισμός κτιρίου διατηρητέου, εκτός αν διαπιστωθεί αιτιολογημένως ότι ο χαρακτηρισμός του είχε γίνει χωρίς να συντρέχουν οι προϋποθέσεις του νόμου ή ότι είχε εμφολωρήσει «πλάνη περί τα πράγματα»,** που σημαίνει ότι κατά τον χαρακτηρισμό των μνημείων η αρμόδια Αρχή επλανήθη ως προς την τότε υπάρχουσα κατάσταση (π.χ., δεν έλαβε υπ' όψιν κάποιον τότε υπάρχοντα ουσιώδη παράγοντα τον οποίο, εάν ελάμβανε υπ' όψιν, δεν θα εχαρακτήριζε το συγκεκριμένο κτίσμα ως μνημείο). Το να ισχυρίζεται όμως κανείς το μεταγενέστερο γεγονός της δήθεν διακοπής της οπτικής επαφής (που ούτως ή άλλως είναι ανακριβές κατά τα κατωτέρω αναφερόμενα) για να άρει τον χαρακτηρισμό δύο συγκεκριμένων κτισμάτων ως διατηρητέων, είναι συλλογισμός προδήλως παράνομος. Αντίκειται δε στην κοινή λογική ο ισχυρισμός ότι θα διακόπτεται η οπτική επαφή μεταξύ του Μουσείου και του Ιερού Βράχου της Ακροπόλεως (πέραν της αναληθείας του ισχυρισμού αυτού κατά τα κατωτέρω), **δοθέντος ότι το Μουσείο δεν αποτελεί μνημείο, ούτε τον Παρθενώνα, αλλά οικοδόμημα (με αρχιτεκτονική που, πέραν των ανωτέρω επισημάνσεων, θα κριθεί από την ιστορία) που θα στεγάζει αρχαιότητες και από τον Ιερό Βράχο. Άλλο ο Παρθενώνας και ο Ιερός Βράχος της Ακροπόλεως και άλλο το οικοδόμημα των κ.κ. Τσουμί και Φωτιάδη.**

11.2. Περαιτέρω, κατά την ίδια νομολογία του Ανωτάτου Ακυρωτικού, δεν είναι επιτρεπτή η καταστροφή, βλάβη ή αλλοίωση διατηρητέου κτιρίου, εκτός αν συντρέχουν ιδιαιτέρως σοβαροί λόγοι δημοσίου συμφέροντος.

12. Εν προκειμένω, όπως προκύπτει μεταξύ άλλων από το προαναφερθέν έντυπο του Μουσείου Ακροπόλεως «Ένα μουσείο φιλικό προς τον επισκέπτη» αλλά και από οποιαδήποτε καλόπιστη επιτόπια αυτοψία και σχετικές φωτογραφίες, ο επικαλούμενος από το ΚΑΣ και το ΚΣΝΜ, (με την κατά τα ανωτέρω “πλειοψηφία” 12-12 και την δι’ αγνώστους μέχρι σήμερα λόγους αποχώρηση του παρασπάντος κατά την έναρξη της συνεδριάσεως μέλους του ΚΑΣ κας Βασιλοπούλου), λόγος περί δήθεν απροσκόπτου θέας από το Μουσείο του Ιερού Βράχου της Ακροπόλεως και του Παρθενώνα είναι ανακριβής. **Δεν πρόκειται περί αυτού. Στην πραγματικότητα πρόκειται για την θέα από το εστιατόριο/καφετέρια του Μουσείου** (που όπως έχει γίνει γνωστό θα είναι πάνω στην τσιμεντένια εξέδρα που εξέχει από τον κύριο όγκο του Μουσείου προς την Διονυσίου Αρεοπαγίτου) **προς το Θέατρο του Διονύσου και όχι προς τον Παρθενώνα ή τον Ιερό Βράχο της Ακροπόλεως.** Εξ όσων έχει γίνει γνωστό, επί της εξέδρας θα υπάρχει θέση για περίπου σαράντα μεγάλες ομπρέλες και διακόσια καθίσματα. Για να αποκτήσει το εστιατόριο/καφετέρια ανεμπόδιστη θέα προς το θέατρο Διονύσου, θα πρέπει όχι μόνο να κατεδαφιστούν τα δύο διατηρητέα κτίρια, **αλλά να κοπούν και τα μεγάλα πλατάνια της Διονυσίου Αρεοπαγίτου που βρίσκονται μπροστά από αυτά, καθώς και τα πυκνά κυπαρίσσια που βρίσκονται προ του αρχαίου θεάτρου, με αποτέλεσμα να φαίνονται και αντίστροφα η τσιμεντένια εξέδρα, οι ομπρέλες και οι θαμώνες από τον αρχαιολογικό χώρο.** Αυτό εξάλλου συνάγεται και από φωτογραφία που έχει δοθεί στην δημοσιότητα, που δείχνει την θέα από το εστιατόριο/καφετέρια του Μουσείου χωρίς τα δύο διατηρητέα κτίρια. Κάτι τέτοιο, όχι μόνο δεν συνάδει με το ύφος των μνημείων, αλλά θα καταστρέψει και την ιερότητα του χώρου, **αλλά θα καταλήξει πιθανότατα, ως σφόδρα φημολογείται και στην επέκταση της καφετέριας/εστιατορίου και στον χώρο που θα απελευθερωθεί από την σχεδιαζόμενη κατεδάφιση των δύο διατηρητέων κτιρίων, αφού μάλιστα το Μουσείο έχει ήδη διαμορφώσει κήπο στον χώρο όπισθεν των διατηρητέων κτιρίων.**

13. Τα ιστορικά κτίρια Weiler/Μακρυγιάννη βρίσκονται πιο κοντά από τα κτίρια της Διονυσίου Αρεοπαγίτου 17 & 19 στο Νέο Μουσείο. Μήπως θα γκρεμιστούν και τα ιστορικά αυτά κτίρια;

Όλα αυτά όταν κατά την παγία νομολογία αλλά και την κοινή πείρα και λογική, η παρεμπόδιση θέας/οπτικής επαφής δεν μπορεί σε καμμία περίπτωση να αποτελέσει λόγο δημοσίου συμφέροντος που να οδηγήσει στον αποχαρκτηρισμό και την κατεδάφιση διατηρητέων μνημείων, **ειδικά μάλιστα όταν το Μουσείο έχει ήδη περαιωθεί βάσει των στοιχείων του διαγωνισμού.**

Άλλωστε, κατά την πρόσφατη νομολογία του ΣτΕ (βλ. 3192/2006), όταν ένα μνημείο είναι χαρακτηρισμένο ως διατηρητέο από το ΥΠΕΧΩΔΕ, αποκλείεται η κατεδάφισή του.⁷

14. Η Διονυσίου Αρεοπαγίτου έχει ιδιαίτερο αρχιτεκτονικό χαρακτήρα, **μοναδικό στην Αθήνα**, με ενιαία κλίμακα και εναρμονισμένη αισθητική που σεβάσθηκαν όλοι οι σημαντικοί αρχιτέκτονες που έκτισαν εκεί (στην περίοδο περίπου 1920 ως 1960). Σήμερα το Μουσείο δεν φαίνεται από τον δρόμο (παρά μόνο από το σημείο της εισόδου του, στην θέση της δυστυχώς μη διατηρητέας πολυκατοικίας, του αρχιτέκτονα Αξελού, που κατεδαφίστηκε στον αρ. 15), ούτε από το θέατρο του Διονύσου. Αν κατεδαφιστούν τα κτίρια, όλος ο χώρος εμπρός από το Θέατρο του Διονύσου θα γίνει ανοικτή έκταση στην οποία θα δεσπόζει ο μεγάλος όγκος του Μουσείου από γυαλί και

⁷ ΣτΕ 3192/2006: «*Η διενέργεια ανασκαφών προς ανέγερση και συντήρηση αρχαιοτήτων έχει εγκαταλειφθεί εφόσον το κτίριο που ευρίσκεται στο απαλλοτριωθέν ακίνητο κηρύχθηκε διατηρητέο με το από 24-10-1980 ΠΔ, αποκλεισμένης συνεπώς της κατεδαφίσεώς του -όπως δέχεται άλλωστε και η ίδια η Διοίκηση, με την υπ' αριθ. πρωτ. ΥΠΠΟ/ΑΠΑΛ/Φ177/2060/59/10.1.2001 πράξη του Γενικού Διευθυντού Αρχαιοτήτων του ΥΠΠΟ-, και ως εκ τούτου, και της διενέργειας ανασκαφών.*»

τισμέντο. Θα αλλοιωθεί τελείως ο χαρακτήρας του μεγάλου περιπάτου που δημιουργήθηκε με την ενοποίηση των αρχαιολογικών χώρων. Έχει σκεφθεί κανείς την Διονυσίου Αρεοπαγίτου σε περίπτωση που κατεδαφιστούν τα διατηρητέα κτίρια με το εστιατόριο εκεί, και πώς θα εξελιχθεί η κατάσταση; **Μήπως τελικά θα δει ο Παρθενώνας δεξιώσεις, γάμους, βαπτίσεις στο χώρο εστίασης του Μουσείου και μήπως αυτό θα αποτελέσει στην πραγματικότητα τον διάλογο του Μουσείου με τον Ιερό Βράχο, στόχο των αρχιτεκτόνων του;**

15. Η προσπάθεια αποχαρακτηρισμού διατηρητέων κτιρίων προστατευομένων από το άρθρο 24 του Συντάγματος και από τις προαναφερθείσες **διεθνείς συμβάσεις (Σύμβαση Γρανάδας, Διακήρυξη Άμστερνταμ, Συνθήκη Παρισίων)**, και μάλιστα τόσα πολλά χρόνια (30 χρόνια) από τον χαρακτηρισμό των το 1978, **υπονομεύει συνολικά τον θεσμό της διατήρησης**. Δείχνει δε αναξιοπιστία της Πολιτείας και θα δώσει πρόσχημα σε πολλούς ιδιοκτήτες διατηρητέων κτιρίων να ψάξουν να βρουν τρόπους αποχαρακτηρισμού των, αφού **η διατήρηση δεν θα έχει πια μόνιμο χαρακτήρα**.

16. Η κατεδάφιση των διατηρητέων κτιρίων **παραβιάζει αδιαμφισβητήτως το δημόσιο συμφέρον**, αφού οι πολίτες και οι επερχόμενες γενεές θα στερηθούν των δύο αυτών κτιρίων με ιδιαίτερη αρχιτεκτονική αξία, την ανάγκη διατήρησης των οποίων υποδεικνύει **η ανάγκη προστασίας της αρχιτεκτονικής και πολιτιστικής μας κληρονομιάς και η ανάγκη να υπάρχει ιστορική συνέχεια στα κτίρια μιας πόλης προκειμένου να διατηρήσει την ταυτότητά της, καθώς και το γεγονός ότι το μέλλον δεν μπορεί να χτίζεται εις βάρος του παρελθόντος (βλ. ανωτέρω διεθνείς συμβάσεις και Διακήρυξη Άμστερνταμ)**.

Τα κτίρια αυτά αποτελούν δύο από τα **ελάχιστα εναπομείναντα αρχιτεκτονικά δείγματα του ελληνικού αστικού πολιτισμού**. Δυστυχώς, μέχρι σήμερα καταστράφηκαν εξαιρετικά δείγματα του πολιτισμού αυτού στην Λεωφ. Βασ. Σοφίας, Λεωφ. Αλεξάνδρας, Πατησίων, Πλ. Βικτωρίας κ.α. και συνακολούθως, αποτελεί θεμελιώδη υποχρέωση της Πολιτείας η διαφύλαξη του αστικού αυτού πολιτισμού της νεωτέρας Ελλάδας. Άλλωστε, όλα κι όλα τα διατηρητέα ακίνητα που προσδίδουν αυτόν τον μοναδικό χαρακτήρα στην Διονυσίου Αρεοπαγίτου, συμπεριλαμβανομένου και του κτιρίου Weiler, **είναι 10. Ελάχιστα δε εξ αυτών έχουν την μνημειακή διάσταση και μοναδικότητα των διατηρητέων της Διον. Αρεοπαγίτου 17 και 19**.

17. Εξάλλου, **ούτε αρχαιότητες υπάρχουν στα συγκεκριμένα σημεία που είναι οικοδομημένα τα ακίνητα της οδού Διον. Αρεοπαγίτου 17 & 19 (έχουν γίνει σχετικές τομές) ούτε είναι δυνατόν να υπάρχουν, αφού ήδη το Μουσείο έχει διαμορφώσει κήπο από το οικοδόμημά του μέχρι τις παρυφές των οικοπέδων των εν λόγω ακινήτων**. Σε κάθε δε περίπτωση, **δεν είναι δυνατόν να καταστρέφεται ένα υπάρχον πολιτιστικό αγαθό για την ενδεχόμενη και αβεβαία ύπαρξη άλλων πολιτιστικών αγαθών**. Μόνο σε τριτοκοσμικές χώρες παρατηρείται το φαινόμενο της υπάρξεως αρχαιοτήτων και αναψυκτηρίων για την εξυπηρέτησή τους χωρίς την ύπαρξη αξιόλογων αρχιτεκτονημάτων.

18. Οι δήθεν “ακαλαίσθητες” πίσω όψεις των διατηρητέων μπορούν **ευχερέστατα να εξωραϊστούν με καλλωπισμό, με αρχιτεκτονική ανάπλαση, με φύτευση δέντρων, κλπ. -πράγμα εξ άλλου που πλειστάκις έχουν ζητήσει οι ιδιοκτήτες των ακινήτων της Διον. Αρεοπαγίτου 17 και 19-** (βλ. φωτογραφίες με κυπαρίσσια στην οπίσθια πλευρά των κτιρίων που καλύπτουν τις “ακαλαίσθητες πίσω όψεις” - που για το κτίριο της Διον. Αρεοπαγίτου 19 έχουν ούτως ή άλλως κριθεί διατηρητέες – που έχουν υποβληθεί και στο Υπουργείο Πολιτισμού), η οποία έχει προσκομισθεί στο Υπουργείο Πολιτισμού). Εν προκειμένω, όπως έχει γίνει γνωστό, στο πλαίσιο της προσπάθειας να εξωραϊστούν οι πίσω όψεις των διατηρητέων κτιρίων της οδού Διον. Αρεοπαγίτου 17 και 19 και εις ένδειξη καλής θελήσεως εν όψει και των εγκαινίων του Νέου Μουσείου Ακροπόλεως, **οι ιδιοκτήτες των εν λόγω ακινήτων επρότειναν την**

φύτευση μεγάλων δένδρων στον χώρο του μουσείου προς την πλευρά των κτιρίων, ώστε να μειωθεί η οπτική επαφή των πίσω όψεων των κτιρίων με το μουσείο. Προς αποφυγή γραφειοκρατικών καθυστερήσεων την δαπάνη για τα δένδρα δέχθηκαν να την αναλάβουν αυτοί οι ίδιοι, με την προϋπόθεση ότι οι υπεύθυνοι του περιβάλλοντος χώρου του μουσείου θα αναλάβουν την ανελλιπή φροντίδα των δένδρων. Είχαν δε ζητήσει να δοθεί άδεια εισόδου στον χώρο του μουσείου σε αρχιτέκτονα τοπίου, ώστε να κάνει τις απαραίτητες μετρήσεις προκειμένου να υποβάλει ολοκληρωμένη πρόταση. **Μέχρι σήμερα όμως, παρά τις επανειλημμένες οχλήσεις τους, δεν έχει δοθεί η σχετική άδεια.** Παρά ταύτα όμως, με μετρήσεις από το σώμα των εν λόγω ακινήτων, έχουν γίνει σχετικές μελέτες για το ΥΠΠΟ.

Σημειωτέον ότι την ανωτέρω λύση του εξωραϊσμού των πίσω όψεων για την επίλυση του προβλήματος, αντί του αποχαρακτηρισμού και της κατεδαφίσεως των ως άνω διατηρητέων μνημείων, επιβάλλει σε κάθε περίπτωση η αρχή της αναλογικότητας (βλ. άρ. 25 Συντάγματος).

19. Το 2004 καθαρίστηκαν και συντηρήθηκαν οι όψεις του κτιρίου υπ' αρ. 17 με άδεια και μερική επιχορήγηση από το ΥΠΠΟ και με ομόφωνη γνωμοδότηση της Δ/σης αναστήλωσης Νεωτέρων και Σύγχρονων Μνημείων.

20. Ο ιδιοκτήτης του διατηρητέου ακινήτου της Διονυσίου Αρεοπαγίτου αρ. 19, Βαγγέλης Παπαθανασίου είχε ξεκινήσει από το τέλος του προηγούμενου έτους την διαδικασία δια την συντήρηση, επισκευή και καλλωπισμό του εν λόγω κτιρίου. Υπήρξε εισήγηση της Εφορείας Νεωτέρων Μνημείων για τις προτεινόμενες εργασίες επισκευών, με την οποία εξέφραζε την συμφωνία της για αυτές.

Εντελώς τυχαία την 29η Ιουνίου οι ιδιοκτήτες των κτιρίων Διον. Αρεοπαγίτου 17 & 19 πληροφορήθηκαν την κοινή συνεδρίαση ΚΑΣ και Κεντρικού Συμβουλίου Νεωτέρων Μνημείων, την 3η Ιουλίου, κατά την οποία το εν λόγω κοινό όργανο γνωμοδότησε, κατά τα ανωτέρω, για τον αποχαρακτηρισμό του κτιρίου της Διον. Αρεοπαγίτου 17 από μνημείο του ΥΠΠΟ. Η εν λόγω γνωμοδότηση επικυρώθηκε με την υπ' αριθ. ΥΠΠΟ/ΔΝΣΑΚ/81316/2228 απόφαση. **Η απόφαση αυτή έχει προσβληθεί ενός της νομίμου προθεσμίας στο Συμβούλιο της Επικρατείας από τους ιδιοκτήτες των ακινήτων της Διον. Αρεοπαγίτου 17 και 19, ιδιοκτήτες άλλων ομόρων ακινήτων και από περιβαλλοντικές οργανώσεις (Ελληνική Εταιρεία Προστασίας Περιβάλλοντος και Πολιτιστικής Κληρονομιάς, ICOMOS).** Οι αιτήσεις ακυρώσεως συζητήθηκαν ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας την 4^η Ιουνίου 2008, με ευνοϊκές υπέρ των διατηρητέων εισηγήσεις, και αναμένεται η έκδοση των σχετικών αποφάσεων.

21. Σημειωτέον όμως ότι μέχρι στιγμής και τα δύο κτίρια παραμένουν προστατευόμενα ως διατηρητέα από το ΥΠΕΧΩΔΕ. Ο Οργανισμός Ανεγέρσεως Νέου Μουσείου Ακροπόλεως έχει ζητήσει από το ΥΠΕΧΩΔΕ την τροποποίηση του σχεδίου πόλεως και ένταξη των δύο ακινήτων στον χώρο του οικοπέδου του Μουσείου, προκειμένου να απαλλοτριωθούν, χωρίς όμως να έχει προχωρήσει σχετικώς από το ΥΠΕΧΩΔΕ, ο,τιδήποτε μέχρι σήμερα.

22. Τι άλλαξε και για ποια αιτία που μέχρι τότε δεν είχε εμφανισθεί προέκυψε το θέμα της κατεδαφίσεως των δύο κτιρίων, όταν το ένα είχε ήδη επισκευασθεί και για το άλλο προχωρούσαν οι διαδικασίες για την έγκριση της επισκευής του; Όταν μάλιστα το πρόσωπο της Διον. Αρεοπαγίτου μεταξύ των οδών Μακρυγιάννη και Μητσαίων που βρίσκεται κτισμένο το Μουσείο καλύπτει περίπου 150 μέτρα και η πρόσοψη των δύο διατηρητέων που δεν αποτελούν οικόπεδο του Μουσείου, είναι μόλις 37μ.; Τα άλλα διατηρητέα κτίρια που βρίσκονται μπροστά από το Μουσείο, και εντός του οικοπέδου του Μουσείου, όπως το κτίριο Weiler και η οικία Μακρυγιάννη που καλύπτουν 95μ. επί του εν λόγω μετώπου δεν αποτελούν πρόβλημα;

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΓΙΑ ΣΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΚΗΡΥΞΗΣ ΤΩΝ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΩΝ ΤΟΥ 2001 ΚΑΙ ΤΟΥ 1988 ΓΙΑ ΤΟ ΝΕΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ

A. ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ 2001

• **ΣΤΟ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β΄ ΤΗΣ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΣ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ (ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2001) ΓΙΑ ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΤΑ ΕΞΗΣ:**

- **Σελ. 10, παρ. 1.4.Γ. (Το Μουσείο και το περιβάλλον του):**

«Το νέο Μουσείο της Ακρόπολης θα ενταχθεί μέσα σ' ένα περιβάλλον με περιορισμένο αριθμό κτιρίων του 19ου αι. και της εποχής του Μεσοπολέμου. Εκτός από τα κηρυχθέντα διατηρητέα, στόχος είναι να κατεδαφιστούν όλα τα κτίρια που βρίσκονται στο τετράγωνο Μακρυγιάννη και ήδη έχει αρχίσει η κατεδάφιση των πρώτων απαλλοτριωθέντων οικοδομημάτων.....».

- **Σελ. 13, παρ. 1.5, περ. 5. (Η θέση του Μουσείου – Περιοχή Μακρυγιάννη – Ευρύτερη Περιοχή):**

«.....Υστερα από την αρχαιολογική έρευνα που πραγματοποιήθηκε και με την σύμφωνη γνώμη του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου, η ανασκαφή στο συγκεκριμένο τμήμα του οικοπέδου Μακρυγιάννη θεωρείται ότι έχει ολοκληρωθεί και μπορεί να αποδοθεί με όρους για την ανέγερση του Μουσείου.....

Το οικόπεδο στην θέση Μακρυγιάννη εντάσσεται σε μια ευρύτερη περιοχή κατοίκησης, γνωστή ως περιοχή «Μακρυγιάννη». Στο βόρειο τμήμα της, ιδίως επί της οδού Διονυσίου Αρεοπαγίτου, υπάρχουν σημαντικά κτίρια του τέλους του 19ου και των αρχών του 20ου αιώνα, ορισμένα από τα οποία έχουν ήδη κηρυχθεί διατηρητέα.».

- **Σελ. 14, παρ. 1.5 (Η θέση του Μουσείου – Περιοχή Μακρυγιάννη – Ευρύτερη Περιοχή):**

«.....Η σχέση του οικοπέδου Μακρυγιάννη και η οπτική επαφή του με την Ακρόπολη και τα μνημεία έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην επιλογή της θέσης αυτής.κυρίως όμως από την θέση αυτή ο Παρθενώνας είναι πανοραμικά ορατός.».

- **Σελ. 30, παρ. 3.2.3 (Οι όψεις του Νέου Μουσείου):**

«.....Θα ληφθεί υπόψη ότι το οικοδομικό τετράγωνο Μακρυγιάννη πλην των διατηρητέων, θα ελευθερωθεί από τα κτίρια που το περιβάλλουν, τα οποία θα κατεδαφιστούν».

• **ΣΤΟ Γ΄ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΣ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ (ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2001) ΓΙΑ ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΤΟ ΕΞΗΣ:**

- **Σελ. 1, παρ. 1.1 (Γενική περιγραφή του οικοπέδου και της ευρύτερης περιοχής):**

«Το οικόπεδο, στο οποίο πρόκειται να ανεγερθεί το Νέο Μουσείο Ακρόπολης, βρίσκεται στην περιοχή Μακρυγιάννη Στην έκταση του οικοπέδου περιλαμβάνεται το οικοδομικό τετράγωνο που ορίζεται από τις οδούς Χατζηχρήστου, Μακρυγιάννη, Διονυσίου Αρεοπαγίτου και Μητσαίων, εκτός από ένα τμήμα στη βορειοδυτική του γωνία, που καλύπτεται από τρία διατηρητέα κτίρια. ».

B. ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ 1988

• ΣΤΗΝ ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΤΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥ 1988 ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΟΤΙ:

- Σελ. 52, παρ. 5 –ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΓΗΠΕΔΟΥ περ.5:

«... Οι πολυκατοικίες της οδού Διον. Αρεοπαγίτου αρ. 17 και 19, οι οποίες έχουν κηρυχθεί διατηρητέες. Πρόκειται να παραμείνουν.

Όλα αυτά θέτουν κάποιες δεσμεύσεις, γιατί είναι στοιχεία που πρέπει να γίνουν σεβαστά απ' το μελετητή.»

• ΣΤΙΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ-ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ (1989) ΓΙΑ ΤΟΝ ΔΙΕΘΝΗ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟ ΤΟΥ 1988 ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΟΤΙ:

- Σελ. 23, παρ. 2 – ΘΕΣΗ ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗ:

5. ΕΡ. Εάν επιλεγεί η θέση Μακρυγιάννη μπορούμε να κατεδαφίσουμε τα κτίρια που υπάρχουν στο γήπεδο;

ΑΠ. *Όλα τα κτίρια του οικοπέδου θα απαλλοτριωθούν και μπορούν να κατεδαφιστούν, εκτός από αυτά που είναι κηρυγμένα διατηρητέα, όπως αναφέρεται αναλυτικότερα στην σελίδα 31 του τεύχους του διαγωνισμού.*

6. ΕΡ. Μια λύση που κατεδαφίζει τα τρία διατηρητέα κτίρια στην γωνία των οδών Δ. Αρεοπαγίτου και Μητσαίων καθώς και το μικρό κτίσμα στην βορειοανατολική γωνία θα ήταν αποδεκτή; Αν όχι μπορούμε να έχουμε περισσότερες πληροφορίες γι' αυτά, δηλ. κατόψεις, όψεις, τομές;

ΑΠ. *Τα δύο κτίρια στην γωνία Δ. Αρεοπαγίτου και Μητσαίων είναι κηρυγμένα διατηρητέα και επομένως επιβάλλεται να διατηρηθούν* (το μεσαίο από τα τρία δεν είναι διατηρητέο, παραμένει μόνο λόγω θέσης σαν κτίριο συνοδείας). Το άλλο στην ΒΑ γωνία λόγω ιστορικής αξίας θα διατηρηθεί. *Επομένως δεν μπορεί ο μελετητής να τα κατεδαφίσει.*

7. ΕΡ. Τα διατηρητέα κτίρια της οδού Δ. Αρεοπαγίτου 17 και 19 ενοχλούν σοβαρά την οπτική επαφή και τη φυσική συνέχεια του γηπέδου Μακρυγιάννη με τον αρχαιολογικό χώρο. Υπάρχουν άλλες σκέψεις όπως π.χ. είναι δυνατόν να μετακινηθούν αλλού μέσα στο οικόπεδο ή σε κάποια άλλη θέση; Υπάρχει αντίστοιχη τεχνολογία στην Ελλάδα;

ΑΠ. *Παρ' ότι συμφωνούμε ότι λειτουργούν σαν φράγμα στην οπτική επαφή και σχέση του γηπέδου με τον αρχαιολογικό χώρο αυτά τα κτίρια δεν μπορούν να κατεδαφιστούν, αφού είναι ήδη κηρυγμένα ως αξιόλογα διατηρητέα κτίρια.».*

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΚΑΣ

- ΚΑΣ 21/30.6.87 [Θέμα: Απαλλοτρίωση ακινήτων στο οικόπεδο Μακρυγιάννη]:

«..... Τέλος, τα επί της οδού Διον. Αρεοπαγίτου ακίνητα είναι τα πιο αξιόλογα ολόκληρου του Ο.Τ. τα 17 και 19 (κηρυγμένα διατηρητέα) αποτελούν ήδη μια αρχιτεκτονική ενότητα και επιβάλλεται η διατήρησή τους»

- ΚΑΣ 2/10.1.95 [Θέμα: Νέο Μουσείο Ακρόπολης (χωροθέτηση - απαλλοτριώσεις):

«..... Η προηγούμενη απόφαση απαλλοτρίωσης ήταν ενιαία και αφορούσε σε όλους τους ιδιοκτήτες των απαλλοτριούμενων ακινήτων. Μεταξύ των απαλλοτριούμενων εκτάσεων περιλαμβάνονταν και δύο κηρυγμένα ως διατηρητέα ακίνητα στην πλευρά της Διονυσίου Αρεοπαγίτου. Όπως όμως γίνεται δεκτό, η απαλλοτρίωση ακινήτου για κατεδάφιση είναι μη νόμιμη εφόσον το κατεδαφιστέον είναι διατηρητέο. Στην συνέχεια πρέπει να κηρυχθεί νέα απαλλοτρίωση με εξαίρεση τις κηρυγμένες ως διατηρητέες ιδιοκτησίες της οδού Διονυσίου Αρεοπαγίτου»

- ΚΑΣ 49/12.10.99 [Θέμα: Διατήρηση ή μη των ανασκαφέντων αρχαίων στο οικόπεδο Μακρυγιάννη]:

- Ι. Δημακόπουλος (σελ. 54): «Αμφιβάλλω αν μπορείτε να πάτε προς την Διονυσίου Αρεοπαγίτου γιατί έχει το ΥΠΕΧΩΔΕ τα διατηρητέα του, αν μπορείτε να τα αγγίξετε.....»

- Ε. Φιλιπποπούλου (σελ. 55): «Για να μην δημιουργηθεί παρανόηση κ. Δημακόπουλε και καλά κάνετε και το θέσατε γιατί πιθανόν να έχει δημιουργηθεί το ερώτημα και σε άλλους, έχουμε χρήση γης για όλο το οικοδομικό τετράγωνο, πλην των δύο διατηρητέων της Αρεοπαγίτου για χρήση του Μουσείου. Αυτό σημαίνει ουσιαστικά δέσμευση. Επιπλέον, μετά από αποφάσεις πολλές αυτού εδώ του Συμβουλίου, έχουμε πράξεις απαλλοτριώσεως για όλα τα ακίνητα του οικοδομικού τετραγώνου, πλην των δύο διατηρητέων της Αρεοπαγίτου»

- ΚΑΣ 8/20.2.01 [Θέμα: Έγκριση ή μη κτηριολογικού προγράμματος του Νέου Μουσείου Ακρόπολης]:

«Η κ. Φιλιπποπούλου, μετά από σχετική ερώτηση του κ. Παντερμαλή, διευκρινίζει ότι η οικοδόμηση του Μουσείου δεν πρόκειται να καλύψει ολόκληρο το οικόπεδο. Ο κ. Παντερμαλής παρατηρεί ότι σ' αυτό το σημείο φαίνεται ότι στόχος είναι να μείνει ελεύθερο όλο το οικόπεδο εκτός από τα διατηρητέα κτίρια»

- ΚΑΣ 31/24.6.03 [Θέμα: Έγκριση ή μη κατά τα άρθρα 9, 10 και 40 του Ν. 3028/02, «Για την Προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς», μελετών που αφορούν στο Νέο Μουσείο Ακροπόλεως]:

- Ο κ. Δ. Παντερμαλής αναφέρει ότι «Μολονότι το Μουσείο δεν θα είναι ορατό από την οδό Διονυσίου Αρεοπαγίτου, η αίθουσα του Παρθενώνα θα ξεχωρίζει συνδέοντας σε ένα αστικό περιβάλλον το Μουσείο με τον Βράχο, στον οποίον ανήκουν οι αρχαιότητες που θα περιέχει.» (σελ. 6)

- Στην σελ. 11 αναφέρεται ότι η μελέτη αυτή «..... εντάσσει αρμονικά το κτήριο, ανάμεσα στα διατηρητέα κτήρια του σύγχρονου οικιστικού περιβάλλοντος επιτυγχάνοντας την οπτική επαφή της αίθουσας του Παρθενώνος με τον Ιερό Βράχο και το ίδιο το μνημείο »

ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

- Ο ΥΠΠΟ έλαβε εκατοντάδες επιστολές διαμαρτυρίας που έστειλαν οι Αθηναίοι πολίτες καθώς και ξένοι επισκέπτες και φορείς, από τον Ιούλιο 2007. Το θέμα προβλήθηκε σε μεγάλη έκταση σε ελληνικά και διεθνή μέσα ενημέρωσης. Στο διαδίκτυο τα σχόλια ήταν πολλά και συντριπτικά υπέρ της διατήρησης των κτηρίων. Σε ψηφοφορίες στο in.gr και στο e-tiros.gr, οι γνώμες ήταν συντριπτικά υπέρ της διατήρησης
- Σήμερα οι περαστικοί στη Δ. Αρεοπαγίτου στέκονται και υπογράφουν κατά εκατοντάδες σε σχετικό βιβλίο για να σωθούν τα κτήρια

Πιο συγκεκριμένα, για την πρόθεση κατεδάφισης των διατηρητέων διαμαρτυρήθηκαν:

- Αθηναίοι πολίτες, Έλληνες από κάθε γωνιά της υφελίου, ξένοι επισκέπτες:
31.000 χειρόγραφες υπογραφές από 15/09/07 μέχρι 15/09/08.
- Ο Σύλλογος Αρχιτεκτόνων (ΣΑΔΑΣ-ΠΑΕ)
- Η Αρχιτεκτονική Σχολή του ΕΜΠ,
- Η Αρχιτεκτονική Σχολή Πανεπιστημίου Πατρών,
- Το Τεχνικό Επιμελητήριο,
- Ο Σύλλογος Πολεοδόμων,
- Ο Δήμος Ιωαννίνων,
- Ο δημοτικός συνδυασμός *Ανοιχτή Πόλη*.
- Η Ελληνική Εταιρεία για το Περιβάλλον και τον Πολιτισμό.
- Πολιτικοί, συγγραφείς, νομικοί, αρχιτέκτονες, καλλιτέχνες, καθηγητές, δημοσιογράφοι, γελοιογράφοι, με επιστολές και δημοσιεύματα στον τύπο
- Ο Πρόεδρος της Ακαδημίας Αθηνών κ. Βοκοτόπουλος
- Ο τ. Υπουργός Γεώργιος Αλέξανδρος Μαγκάκης
- Ο τέως Υπουργός Πολιτισμού της Γαλλίας Jack Lang
- Το World Archaeological Congress
- Το ελληνικό και το διεθνές ICOMOS (International Council for Monuments and Sites)
- Το INTBAU (Int. Network for Traditional Building Architecture & Urbanism)
- Οι Πρόεδροι των Art Deco Societies της Βοστώνης, του Λος Άντζελες, της Νέας Ζηλανδίας, του Τορόντο.

Όλοι τόνισαν τη σπανιότητα και τη μοναδική αξία των κτηρίων καθώς και τη σημασία του μετώπου της Δ. Αρεοπαγίτου.

Το θέμα παρουσιάστηκε εκτενώς στο διεθνές κοινό από το Associated Press, το Reuters, το Bloomberg, το France 24, το BBC Scotland. Αρθρα δημοσιεύθηκαν στις εφημερίδες Independent, Guardian, Observer, Herald Tribune, La Tribune de l'Art, Usa Today, Los Angeles Times, Corriere de La Sera κ.α.